

QUISLING-SAKEN

HEMMIELIG PROTOKOLL om henrettelsen

Av TERJE HELSINGENG

Protokollen som forteller hvordan landssvikeren Vidkun Quisling endte sine dager på Akershus 24. oktober 1945, er fremdeles en av de godt bevarte hemmeligheter i Norge.

I 42 år har den såkalte fyllbyrdigelsesprotokollen ligget nedlåst på Oslo politikammer. Kun de fem politimestrene i Oslo etter krigen har hatt adgang til å lese om hvordan Quisling ble skutt og hvilke personer som deltok i eksekusjonen.

— Jeg fikk protokollen overlevert av min forgjenger, Rolf Solem, men fant det mest fornuftig ikke å åpne den.

Personlig har jeg ikke noe behov for å vite hvem som skjøt Quisling eller omstendighetene rundt eksekusjonen. I en eventuell diskusjon om temnet vil det være best for meg ikke å vite for mye om dette, sier politimester Willy Haugli.

38 ble skutt

Fyllbyrdigelsesprotokollen, som inneholder en oversikt over samtlige 38 personer som ble skutt i forbindelse med landssvikoppgjøret, er forseglett og unndratt enhver form for offentlighet.

I de vel to årene Haugli har sittet som politisjef, har han ikke fått et eneste spørsmål om innholdet i protokollen.

Han vet ikke om hans forgjengere i sjefstolen, Solem, Gjerde og Skalmrud, leste den. Politimester Welhaven undertegnet protokollen på morgenkvisten 24. oktober 1945, etter at en av de tilstedeværende legene under eksekusjonen hadde fastslått dødsårsaken.

Vitnene

Foruten de 10 eksekutørene var et titalls andre personer

SKUTT: Protokollen fra Vidkun Quislings henrettelse er en godt bevart hemmelighet. Hans forsvarer Henrik Bergh (til høyre), var en av vitnene til henrettelsen.

til stede da Vidkun Quisling ble henrettet. En av dem var forsvareren, Henrik Bergh. Også en dansk representant og to leger samt noen politi-

embetsmenn overvar den andre av i alt 38 eksekusjoner i Norge etter krigen.

13 av dem som ble skutt var tyskere, de øvrige nordmenn.

Eksekusjonen utsatt

Eksekusjonen av Vidkun Quisling ble utsatt i 40 minutter, i påvente av at Københavns politisjef Aage Seidenfaden skulle rekke fram. Kl. 02.40 24. oktober 1945 døde Nasjonal Samlings leder i krigsårenes Norge.

Seidenfaden skulle etter planen komme med fly til Oslo, men på grunn av dårlig vær måtte han lande på Kjevik og kjøre med bil til Oslo.

Derfor ble eksekusjonen av Quisling utsatt fra kl. 02.00 til kl. 02.40. Årsaken til at Seidenfaden kom helt fra København, var at han skulle ha ansvaret for eksekusjonene i Danmark. Den senere politipresidenten i vårt naboland ønsket å overvære en norsk eksekusjon. Valget falt derfor på Quisling, den andre som ble skutt som følge av landssvikdom.

Bare to benådet

Totalt ble 40 personer idømt dødsstraff. I bare to tilfeller ble

GRAVEN: Quisling er bisatt på Gjerpen kirkegård i Skiens. Foto: ARNE IVERSEN

søknadene om benådning etterkommet.

Umiddelbart etter at Quisling segnet sammen, ble han undersøkt av en av de tilstedeværende legene på Akershus fengsel. Dødsårsaken ble fastslått. Deretter undertegnet politimester Welhaven fyllbyrdigelsesprotokollen.

Quisling ble kremert samme dag som han døde. Politimesteren fikk ansvaret for urnen. Helt fram til 1959 hadde politiet urnen i sin varetekt. Da ble den overlevert Maria Quisling.

Samme år fant urnebisettelsen sted på Gjerpen kirkegård i Skiens. Domprost Asle Enger ledet minnehøytideligheten over Vidkun Quisling. Foruten Quisling ble to av de øvrige statsrådene i hans regjering skutt.

De øvrige fikk enten livsvarig fengsel eller lengre fengselsstraffer.

● Se også side 36—37

IKKE LEST: — Politimester Willy Haugli har ikke lest det historiske dokumentet om Quislings død. Det er nedlåst i politimesterens safe på Politthuset i Oslo.

Foto: CHRISTIAN FOUNGER